

1. ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΗ ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ;

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/07/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/07/2026

Σελίδα: 26

Είναι εφικτή μια νέα Διακήρυξη

Στα 250 χρόνια από τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονται ξανά μπροστά σε ένα ιστορικό σταυροδρόμι. Το 1776 διατύπωσαν την ιδέα ότι η ελευθερία και τα αναφαίρετα δικαιώματα του ανθρώπου αποτελούν τη βάση κάθε νόμιμης εξουσίας. Σήμερα, στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, καλούνται να απαντήσουν σε ένα νέο ερώτημα: πώς προστατεύεται η ελευθερία όταν η ίδια η εξουσία ενσωματώνεται σε αλγόριθμους και συστήματα δεδομένων;

Η ΙΣΤΟΡΙΑ δείχνει ότι η αμερικανική επιρροή απέκτησε παγκόσμια νομιμοποίηση όχι μόνο επειδή διέθετε μεγαλύτερη ισχύ, αλλά επειδή συχνά μετέτρεπε αυτή την ισχύ σε κανόνες που αναγνώριζαν και υιοθετούσαν και άλλοι

χρόνια διαμορφώνεται σταδιακά ένα νέο αμερικανικό μοντέλο εποπτείας της τεχνητής νοημοσύνης, όπου η κατεύθυνση της τεχνολογικής εξέλιξης δεν αφήνεται αποκλειστικά στις δυνάμεις της αγοράς, αλλά συνδέεται όλο και περισσότερο με απαιτήσεις ασφάλειας, διαφάνειας και λογοδοσίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αυξανόμενη απαίτηση των αμερικανικών αρχών για μεγαλύτερη διαφάνεια από εταιρείες όπως η Anthropic σχετικά με

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

τις πρακτικές ασφάλειας και ευθυγράμμισης (alignment) των προηγμένων μοντέλων τους, στο πλαίσιο της εντατικοποίησης της ομοσπονδιακής εποπτείας για την ανάπτυξη ισχυρών συστημάτων ΤΝ.

Δεν θα ήταν, άλλωστε, η πρώτη φορά που οι Ηνωμένες Πολιτείες καλούνται να μετατρέψουν την ισχύ τους σε θεσμική και ηθική ηγεσία. Στον 20ό αιώνα διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της μεταπολεμικής διεθνούς τάξης, συμβάλλοντας στη δημιουργία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και στην εδραίωση μιας παγκόσμιας αντίληψης για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το αμερικανικό κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων απέδειξε ότι μια δημοκρατία μπορεί να αναθεωρεί τις ίδιες τις αδικίες της, επηρεάζοντας διεθνώς την εξέλιξη της αρχής της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων. Στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, η ίδρυση της Environmental Protection Agency το 1970 και η θέσπιση ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής νομοθεσίας αποτέλεσαν σημείο αναφοράς για πολλές χώρες. Αντίστοιχα, μετά το ατύχημα του Three Mile Island, η ενίσχυση των κανόνων πυρηνικής ασφάλειας κατέδειξε ότι η τεχνολογική πρόοδος οφείλει να συνοδεύεται από στιβαρούς θεσμούς διαχείρισης του κινδύνου.

Η ίδια λογική εκφράστηκε και σε άλλους τομείς. Μετά τις σκοτεινές εμπειρίες της μεταπολεμικής επιστημονικής έρευνας, οι Ηνωμένες Πολιτείες πρωτοστάτησαν

Οπαδοί του Τραμπ κρατούν πανό «America 250» με τον Τζορτζ Ουάσιγκτον, τον πρώτο πρόεδρο των ΗΠΑ, και τον αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ ενόψει της 250ής επετείου της ανεξαρτησίας των ΗΠΑ

1. ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΗ ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ;

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/07/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/07/2026

Σελίδα: 27

Ψηφιακών Δικαιωμάτων;

στη διαμόρφωση της σύγχρονης βιοηθικής μέσω του Belmont Report, καθιερώνοντας αρχές όπως ο σεβασμός του προσώπου, η δικαιοσύνη και η προστασία των συμμετεχόντων στην έρευνα. Σήμερα, οι ίδιες αυτές αρχές επανέρχονται στη συζήτηση για την τεχνητή νοημοσύνη: διαφάνεια, λογοδοσία, αποφυγή βλάβης και δίκαιη μεταχείριση. Παράλληλα, πρωτοβουλίες όπως το AI Risk Management Framework του National Institute of Standards and Technology (NIST) αποτυπώνουν την προσπάθεια αντιμετώπισης της ΤΝ όχι μόνο ως πεδίου καινοτομίας, αλλά και ως αντικείμενου συστηματικής διαχείρισης κινδύνου.

Αξιοσημείωτο είναι ότι, ενώ αυτή η πνευματική και θεσμική παράδοση είναι σε μεγάλο βαθμό αμερικανική, η Ευρωπαϊκή Ένωση κινήθηκε ταχύτερα στη θεσμική της αποτύπωση, επιχειρώντας να θέσει δεσμευτικά ρυθμιστικά όρια στην τεχνητή νοημοσύνη. Η εξέλιξη αυτή αναδεικνύει μια νέα ιστορική πραγματικότητα: η τεχνολογική ηγεσία και η θεσμική ηγεσία δεν ταυτίζονται πλέον αυτόματα.

Η ιστορία δείχνει ότι η αμερικανική επιρροή απέκτησε παγκόσμια νομιμοποίηση όχι μόνο επειδή διέθετε μεγαλύτερη ισχύ, αλλά γιατί συχνά μετέτρεπε αυτή την ισχύ σε κανόνες που αναγνώριζαν και υιοθετούσαν και άλλοι. Από τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διεθνή συνεργασία έως την περιβαλλοντική

προστασία, τη βιοηθική και τη διαχείριση των τεχνολογικών κινδύνων, η αμερικανική συμβολή υπήρξε ουσιαστική όταν συνδύαζε την καινοτομία με τη θεσμική ευθύνη.

Έτσι, το ερώτημα για τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι αν θα συνεχίσουν να προηγούνται τεχνολογικά· αυτό δύσκολα αμφισβητείται. Το πραγματικό ερώτημα είναι αν θα μπορέσουν να μετατρέψουν αυτή την τεχνολογική υπεροχή σε ηθική και θεσμική ηγεσία. Αν θα αξιοποιήσουν τη δύναμή τους όχι μόνο για να δημιουργήσουν την πιο προηγμένη ΤΝ, αλλά και για να διαμορφώσουν τους κανόνες που θα εξασφαλίσουν ότι η δύναμη αυτή θα υπηρετεί τον άνθρωπο και τη δημοκρατία.

σως, τελικά, αυτό να είναι το πραγματικό διακύβευμα των 250 χρόνων. Αν, όπως άλλοτε συνέβαλαν στη διαμόρφωση των κανόνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την περιβαλλοντική προστασία, τη βιοηθική και την ασφαλή διαχείριση των μεγάλων τεχνολογικών κινδύνων, έτσι και σήμερα οι Ηνωμένες Πολιτείες θα μπορούσαν να προσφέρουν μια νέα συμβολή στην παγκόσμια ιστορία των δικαιωμάτων. Μια συμβολή όπου η ελευθερία θα επαναπροσδιοριστεί ώστε να προστατεύει τον άνθρωπο όχι μόνο από την κρατική εξουσία, αλλά και από την εξουσία των αλγορίθμων. Αν το 1776 υπήρξε η στιγμή που η ελευθερία απέκτησε πολιτική μορφή, ίσως ο 21ος αιώνας αποδειχθεί η εποχή όπου θα πρέπει να αποκτήσει και αλγοριθμικές εγγυήσεις.

Ο Δρ Μιχάλης Κρητικός είναι κύριος ερευνητής του **ΕΛΙΑΜΕΠ** και επίκουρος καθηγητής σε θέματα Τεχνητής Νοημοσύνης και Ψηφιακής Μεταβίβασης στη Σχολή Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου των Βρυξελλών

REUTERS